

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут денної освіти

Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ М.Є. Рогоза
(підпис) (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Конкурентоспроможність підприємства»

освітня програма «Економіка підприємства»

спеціальність 051 _____ Економіка
(код) (назва спеціальності)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(код) (назва галузі знань)

ступінь вищої освіти бакалавр

ступінь вищої освіти магістр

Робоча програма навчальної дисципліни Конкурентоспроможність підприємства схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

Протокол від «6» вересня 2022 року № 1

Полтава 2022

Укладачі: Кононенко Ж.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Економіка підприємства» спеціальності 051
Економіка ступеня бакалавр

_____ В.І. Перебийніс _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 2022 року

Гарант освітньої програми «Економіка підприємства» спеціальності 051
Економіка ступеня магістр

_____ В.І. Перебийніс _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 2022 року

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	вибіркова навчальна дисципліна	
Мова викладання	українська	
Статус дисципліни – вибіркова		
Курс/семестр вивчення	2 курс, 2 семестр бакалавр 1 курс, 2 семестр магістр	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	4	
Денна форма навчання:		
Кількість годин: – загальна кількість: 2 семестр – 140 годин		
- лекції: 16 год.		
- практичні заняття: 32 годин		
- самостійна робота: 72 годин		
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): Екзамен		
Заочна форма навчання:		
Кількість годин: – загальна кількість: 2 семестр – 140 годин		
- лекції: 4 год.		
- практичні заняття: 6 годин		
- самостійна робота: 130 годин		
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): Екзамен		

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета сформувані у студентів систему теоретичних і прикладних знань, умінь і навиків щодо використання методичного апарату конкурентного аналізу для визначення рівня конкурентоспроможності підприємства у сучасних умовах.

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<ul style="list-style-type: none"> • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК3). • Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК4). • Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси 	<ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (ПР09). • Проводити аналіз функціонування та

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати (СК4).</p> <p>• Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (СК5).</p>	<p>розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності (ПР10).</p> <p>• Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин (ПР11).</p> <p>• Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах (ПР22).</p>

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи конкурентної діяльності підприємства

Тема 1. Конкуренція, конкурентоспроможність, конкурентні переваги: суть та роль у діяльності підприємства

Сутність та види економічної конкуренції. Конкуренція як економічна категорія. Особливості здійснення конкуренції Ринок як спільнота конкуруючих компаній. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки. Класифікація ринкових структур та їх характеристики. Типи ринкової поведінки. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки

Тема 2. Конкурентні переваги підприємства. Діагностика конкурентоспроможності підприємства

Сутність конкурентного середовища підприємства. Позиціонування підприємства у конкурентному середовищі. Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Економічний механізм формування конкурентоспроможності підприємства. Критерії та показники конкурентоспроможності підприємства. Конкурентний статус підприємства

Тема 3. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Сутність і види конкурентних переваг. Конкурентні переваги. Фактори зовнішнього середовища. Перелік обмежень, що можуть завадити впровадженню тієї чи іншої конкурентної переваги Фактори впливу на конкурентні переваги Матричні методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Аналітичні методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства

Тема 4. Управління конкурентоспроможністю підприємства.

Вибір конкурентної стратегії, що відповідає стану конкурентного середовища. Складові системи стратегічного управління. Система управління конкурентоспроможністю підприємства та її складові. Етапи процесу управління конкурентоспроможністю підприємства та їх зміст. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Ключові фактори успіху. Стратегія лідерства за витратами. Іміджева диференціація. Переваги стратегічного мислення та усвідомленого стратегічного управління (протилежність вільної імпровізації, інтуїції або бездіяльності).

Тема 5. Оцінка конкурентоспроможності продукції.

Фактори, чинники та критерії конкурентоспроможності продукції (товару). Методи оцінки конкурентоспроможності товару. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни. Основні фактори конкурентоспроможності товару. Конкурентна перевага у вигляді визначення найнижчих витрат. Диференціальний метод оцінки. Комплексний метод оцінки продукту. Індекс конкурентоспроможності промислових товарів. Аналітичні методи оцінки конкурентоспроможності товарів.

Модуль 2. Управління конкурентоспроможністю підприємства

Тема 6. Оцінка конкурентоспроможності персоналу

Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Чинники зовнішнього середовища. Науково-технічні чинники. Організаційно-економічні чинники. чинники, що сприяють підсиленню конкурентних позицій і стимулюють зростання конкурентоспроможності підприємства. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Тема 7. Оцінювання конкурентоспроможності торгівельної марки.

Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни. Оцінка рівня інтенсивності конкуренції. Недобросовісна конкуренція та відповідальність за її вчинення. Теорії і практики антимонопольного регулювання в країнах світу. Менеджмент підприємства.

Тема 8. Стратегічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства

Ідеологія менеджменту якості. Система управління якістю. Інструментарій управління якістю. Загальні стратегії конкуренції. Стратегії конкурентної

поведінки підприємства. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Процес управління якістю на підприємстві. Підвищення конкурентоспроможності та прибутковості підприємства. Забезпечення цілеспрямованого та системного впливу на параметри якості.

Тема 9. Використання результатів конкурентного аналізу при розробці маркетингової стратегії підприємства.

Аналіз діяльності конкурентів. Матриця формування конкурентної карти ринку. Фактори конкурентоспроможності товару за стадіями відтворення продукту. Стабільність рівня якості товарів. Сучасні методи та інструменти посилення впливу механізму управління на розвиток виробничого підприємства.

Тема 10. Державна політика в сфері регулювання конкуренції

Оцінка рівня інтенсивності конкуренції. Теорії і практики антимонопольного регулювання в країнах світу. Демоніполізація економіки. Захист та сприяння розвитку економічної конкуренції Антимонопольне регулювання. Державний контроль за дотриманням антимонопольного законодавства

Розділ 4 Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні основи конкурентної діяльності підприємства					
Тема 1. Конкуренція, конкурентоспроможність, конкурентні переваги: суть та роль у діяльності підприємства	2	Практична робота 1. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 2. Конкурентні переваги підприємства. Діагностика конкурентоспроможності підприємства	1	Практична робота 2. Розв'язання задач	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 3. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	2	Практична робота 3. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 4. Управління конкурентоспроможністю підприємства	2	Практична робота 4. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 5. Оцінка конкурентоспроможності продукції	1	Практична робота 5. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	8

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 2. Управління конкурентоспроможністю підприємства					
Тема 6. Оцінка конкурентоспроможності персоналу	2	Практична робота 6. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 7. Оцінювання конкурентоспроможності торгівельної марки	2	Практична робота 7. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 8. Стратегічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства	2	Практична робота 8. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 9. Використання результатів конкурентного аналізу при розробці маркетингової стратегії підприємства	1	Практична робота 9. Розв'язання задач	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	8
Тема 10. Державна політика в сфері регулювання конкуренції	1	Практична робота 10. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Разом	16		32		72

Розділ 5 «Система оцінювання знань студентів»

Таблиця 5 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): виконання навчальних завдань (5 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); тестування (10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	30
Модуль 2 (теми 6-10): виконання навчальних завдань (5 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); тестування (10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	30
Екзамен	40
Разом	100

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

1. Адамик В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. Вісник ТНЕУ. 2008. № 1. С. 69-78.

2. Анімов А.Н., Ємченко В.Н. Конкурентоспроможність національної економіки. К. : НАН України. Інст-т економіки, 2001. 58 с.

3. Арнаут І.П., Дослідження підходів щодо дефініції конкурентоспроможності підприємства. Інноваційна економіка. 2012. № 3. С. 111-114.

4. Базилюк Я.Б. Конкурентоспроможність національної економіки України. К. : НІС, 2002. 132 с.

5. Балабанова Л.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2009. 256 с.

6. Борисенко З. Умови економічної конкуренції в Україні. Економіка України. 2002. № 10. С. 4-10.

7. Вашків О.П. Специфіка змістового наповнення категорії «конкурентоспроможність підприємства» в сучасній економічній думці. Перспективи розвитку ринкової економіки на засадах конкурентоспроможності, інноваційності та сталості [текст] : матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції 14-15 лютого 2014 р. // Національний гірничий університет. Дніпропетровськ : ВД «Гельветика», 2014. С. 22-24.

8. Вашків О.П., Собко О.М., Смерека С.Б. Управління конкурентоспроможністю продукції : навч. посіб. для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 272 с.

9. Воронкова, А.Е. Управлінські рішення у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства : організаційний аспект [Текст] : монографія. Х. : ІНЖЕК, 2008. 512 с.

10. Єрмакова, О. А. Підвищення конкурентоспроможності приморських регіонів України на основі кластерної моделі [Текст] : монографія. Одеса : ІПРТЕЕД, 2011. 200 с.
11. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового. Одеса : Атлант, 2013. 470 с.
12. Малярець, Л. М. Економіко-математичні аспекти діагностики конкурентоспроможності підприємства [Текст] : монографія. Х. : ХНЕУ, 2009. 216 с.
13. Пасічник В.Г. Конкурентоспроможність фірми : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 112 с.
14. Смирнов Є. М., Визначення та класифікації основних видів конкурентоспроможності підприємства. Європейський вектор економічного розвитку. 2010. № 2. С. 190 –198.
15. Хрущ Н.А. Конкурентні стратегії: процеси створення та реалізації: монографія . К.: Освіта України, 2010. 315 с.
16. Конкурентоспроможність підприємства: підручник / П.І. Юхименко, М.В. Вихор, Ю.С. Гринчук, Н.В. Коваль, Л.П. Хахула, О.І. Шемігон та ін.; за ред. А.С. Даниленка. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 320 с.
17. Barney J.B., Hesterly W.S. Strategic Management and Competitive Advantage : Concept and cases. Global edition : 5-th edition. Boston, 2015. 594 p.
18. Di Foggia G. Energy-Efficient Products and Competitiveness in the Manufacturing Sector. Journal of Open Innovation: Technology, Market and Complexity. 2021. Vol. 7. Article № 33. P. 1-14. DOI: <http://dx.doi.org/10.3390/joitmc7010033>.
19. Goldberg A.E. Explain Me This Creativity, Competition, and the Partial Productivity of Constructions. Princeton : Princeton University Press, 2019. 210 p.
20. Haines S. Product Manager's Survival Guide. Everything You Need to Know to Succeed as a Product Manager. 2-th ed. McGraw-Hill Education, 2019. 127 p.
21. Kaya D., Kilic F.C., Öztürk H.H. Energy Efficiency. Energy Management and Energy Efficiency in Industry. Practical Examples. Springer, 2021. P. 43-71. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-25995-2_4.
22. Turner P. Employee Engagement in Contemporary Organizations Maintaining High Productivity and Sustained Competitiveness. Leeds : Leeds Business School, Leeds Beckett University, 2020. 292 p. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-36387-1>

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Пакет програмних продуктів Microsoft Office.
- Дистанційний курс з навчальної дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» на платформі «Moodle».